

8. Козлов Е.В. Комикс как явление лингвокультуры: знак-текст-миф. Волгоград, 2002. 220 с.
9. Кубрякова Е.С. О тексте и критериях его определения. Текст. Структура и семантика. Москва: Наука, 2001. Т. 1. С. 72–81.
10. Кухаренко В.А. Интерпретация текста. Одесса, 2002. 288 с.
11. Лотман Ю.М. Миф – имя – культура. Труды по знаковым системам. Тарту: Тартуский ун-т, 1973. Т. IV. С. 282–303.
12. Николаева Т.М. Лингвистика текста. Современное состояние и перспективы (Вступ. статья). *Новое в зарубежной лингвистике. Сер.: Лингвистика текста*. 1978. Вып. 8. С. 6–14.
13. Тураева З.Я. Лингвистика текста (Текст: структура и семантика). Москва, 1986. 127 с.
14. Чернухина И.Я. Очерк стилистики художественного прозаического текста. Воронеж, 1977. 207 с.
15. Beaugrande, D.R.-A. de. & Dressler, W. Einführung in die Textlinguistik. Tübingen, 1981. 290 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-90-7-42>

ДІЄСЛОВО “FAIRE” У ТВОРЕННІ ТЕРМІНІВ ФУТБОЛУ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Романчук О. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української та іноземних мов
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського
м. Львів, Україна*

Коваль Р. С.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української та іноземних мов
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського
м. Львів, Україна*

Сьогодні футбольна лексика знаходиться у сфері наукових досліджень провідних українських та зарубіжних науковців, що підтверджено, зокрема, низкою відповідних перекладних словників, що вийшли друком в Україні [5] та за її межами [8; 9].

Юрій Струганець визначає поняття «футбольна лексика» як найменування предметів і понять футбольної галузі, що функціонують у спеціальній і неспеціальній сферах мовної діяльності соціуму. Особливість мови футболу в тому, що вона спрямована на вузьку сферу спілкування спеціалістів цієї галузі і на широке коло учасників футбольної комунікації – журналістів та вболівальників [7, с. 39].

Один із найбільш перспективних способів творення термінів галузі фізичного виховання і спорту у французькій мові полягає у використанні в якості опорних компонентів для термінологічних словосполучень дієслів [6].

Зокрема, авторами вже були проаналізовані особливості утворення термінів футболу французької мови із використанням в якості опорних компонентів дієслів “avoir” та “être” [6].

Сьогодні мета пропонованої розвідки стосуватиметься функціонування дієслова “faire”. Матеріал для аналізу дібрано із найсучасніших галузевих лексикографічних праць [4; 5; 8; 9].

Кожна мова відображає національне бачення футболу. Багато термінів мають доволі складну етимологію, тому завжди доцільно прослідкувати історію їхнього виникнення. Інколи важко зрозуміти, чим саме мотивовано утворення певних термінів. Кожен перекладач повинен не лише досконало володіти французькою та українською мовами, але й добре орієнтуватися у всіх тонкощах футболу як гри [3]. Результати роботи можливо використати для укладання великого французько-українського та українсько-французького словника термінів футболу, а також для підвищення мовленнєвої компетенції усіх зацікавлених осіб. Окремі напрацювання знайшли своє застосування у навчальних посібниках з французької мови для студентів закладів вищої освіти спортивного профілю [2; 3].

Дієслово “faire” утворює дві тематичні групи термінів. Перша стосується результату гри. Наприклад, *faire / réussir le grand chelem* – обіграти всіх у змаганнях; *faire carton plein / avoir une réussite totale* – мати абсолютний успіх; *faire chou blanc* – потерпіти фіаско; *faire le strict minimum* – виграти з мінімальним рахунком 1–0; *faire les grands débuts* – вдало дебютувати; *faire / finir sur match nul* – зіграти внічию; *faire zéro-zéro* – зіграти в нульову нічию.

У другу групу зараховуємо термінологічні словосполучення, що стосуються різноманітних аспектів гри у футбол (техніко-тактичних дій, зокрема, передач, фінтів та дриблінгу, а також підготовки до гри; незгоди з прийнятими арбітром та його помічниками рішень; жеребкування; травмування; дій вболівальників): *faire aller les battoirs* – вдатися до

бурхливих оплесків; *faire (jouer) de la dentelle / dribbler trop, en oubliant le jeu collectif* – занадто багато грати індивідуально, забуваючи про колективну гру; *faire / créer une ouverture* – створити вільний простір / зону; *faire le béton / le mur* – встановити стінку; *faire / jouer un contre* – провести контратаку / зіграти на контратаці; *faire appel à* – опротестувати; *faire brûler la biscotte / après un premier avertissement être sous la menace du rouge* – після отримання жовтої картки бути під загрозою отримання червоної; *faire chauffer la biscotte / par un jeu musclé, être destiné à recevoir à brève échéance un carton jaune comme une biscotte* – бути під загрозою отримання жовтої картки (через жорстку гру); *faire circuler un ballon* – віддавати передачі один одному для того, щоб знайти можливе продовження, витягнути на себе суперника або ж затягнути час; *faire des étirements* – робити вправи на розтягнення; *faire du petit bois / accrocher de façon brutale les jambes de l'adversaire* – під час гри жорстко бити по ногах суперника; *faire écran / se placer devant l'adversaire pour le priver de sa vision du jeu* – встати перед суперником для того, щоб позбавити його бачення гри; *faire jeu égal* – грати на рівні; *faire la différence* – перевершувати (суперника); *faire l'accordéon / le yo-yo / aller d'un camp à l'autre* – постійно переміщуватись зі своєї половини поля на половину суперника і назад для того, щоб атакувати або захищатись; *faire l'ascenseur* – 1.спиратися на суперника або партнера по команді під час боротьби за м'яч у повітрі; 2.переходити з одного дивізіону в інший; *faire le bourdon* – пресингувати суперників і сподіватись, що вони втратять м'яч при передачі один одному; *faire le pressing* – пресингувати; *faire le tirage au sort* – кидати жереб; *faire obstacle à la direction de l'adversaire* – блокувати суперника; *faire partie de* – входити в склад; *faire du beau jeu* – демонструвати гарну гру; *faire tomber / faucher / descendre* – збити з ніг; *faire un arrêt* – 1.зупинити гру (про суддю); 2.зупинити м'яч (про воротаря); *faire un carton sur un adversaire* – заробити попередження на суперникові; *faire un centre* – передавати м'яч у центр; *faire un changement* – зробити заміну; *faire un claquage* – розтягнути зв'язки; *faire un cros-en-jambe / un croche-pied / un crochet / un râteau à un adversaire* – поставити підніжку супернику; *faire un plongeon* – стрибнути за м'ячем (про воротаря); *faire un une-deux* – грати в стінку; *faire une chandelle* – зробити "свічку"; *faire une charge incorrecte* – відібрати м'яч з порушенням правил; *faire une fausse queue* – невдало виконати передачу; *faire une faute de main* – зіграти рукою; *faire une feinte / feinter* – фінтити; *faire une main intentionnelle* – навмисно зіграти рукою; *faire une passe / servir un partenaire* – віддати передачу (пас); *faire une percée* – прорвати оборону суперника; *faire une photo / une*

cinéma – симулювати / демонстративно надати; faire une toile / un raté – допустити помилку.

Таким чином, бачимо, що дієслово “faire” у французькій мові є складовим компонентом багатьох термінологічних словосполучень, що охоплюють практично усі аспекти гри у футбол. Частина наведених нами прикладів може відноситись не лише до лексики футболу, але й до інших видів спорту. Перспективи подальших наукових розвідок стосуватимуться функціонування у французькій мові інших дієслів в якості опорних компонентів для утворення термінологічних словосполучень цього виду спорту.

Література:

1. Коваль Р. С. Проблеми перекладу футбольної термінології // Наукові записки. Серія «Філологічна». Острог: Видавництво Національного Університету «Острозька Академія». Вип. 14. 2010. С. 353–361.
2. Коваль Р. С., Гупало О. С., Романчук О. В. Французька мова для студентів напряму підготовки «спорт»: навчальний посібник. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2017. 140 с.
3. Коваль Р. С., Гупало О. С., Романчук О. В. Французька мова для студентів напряму підготовки «фізичне виховання»: навчальний посібник. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2017. 144 с.
4. Ларусс французько-український словник. Українсько-французький словник: 2 в 1 т.: 420000 одиниць пер. [гол. ред. В. Бусел]. Київ, Ірпінь: Перун, 2011. XIV, 987, XXIV, 471 с.
5. Мова футболу. Шестимовний словник футбольної лексики / [уклад.: Р. С. Помірко, М. Б. Дубяк, Т. Р. Іваньо, М. І. Проців]. Львів: НВФ «Українські технології», 2009. 100 с.
6. Романчук О. В., Коваль Р. С. Дієслова “AVOIR” та “ÊTRE” у творенні термінів футболу французької мови // Південний архів. Вип. LXXXII. Херсон: ХДУ, 2020. С. 106–111.
7. Струганець Ю. Б. Семантика, структура, функціонування футбольної лексики в українській літературній мові початку XXI століття. Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 // Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2016. 228 с.
8. Goursau H. Le grand dictionnaire de football. Saint-Orens de Gameville: Éditions Henri Goursau, 2010. 480 p.
9. Langenscheidt UEFA. Praxis Wörterbuch Fußball. Deutsch – Englisch – Französisch. Berlin: Langenscheidt / UEFA, 2010. 569 S.